

Alvettulan koulun tuki ry:n lausunto alustavaan palveluverkkoehdotukseen

Hämeenlinnan kaupunki on julkaissut 8.8.2023 alustavan palveluverkkoselvityksen ja pyytänyt siihen liittyviä lausuntoja 31.8 mennessä. Tämä Alvettulan koulun tuki ry:n lausunto ottaa kantaa valmisteluprosessiin, julkaistuun ehdotukseen ja Alvettulassa 15.8 pidetyssä asukastapaamisessa esiin nousseisiin asioihin. Lausunnossa esitetään myös vaihtoehtoinen ehdotus Alvettulan koulun ja päiväkodin lakkautusta koskevaan ehdotukseen.

Valmisteluprosessi

Valmistelun konkreettinen aloitus tapahtui syksyllä 2022. Lokakuussa päätettiin pikaisen kuulemisen jälkeen alakouluja koskevan palveluverkkoselvityksen periaatteista ja tavoitteista. Linjauksessa todettiin muun muassa seuraavaa

- Palveluverkon suunnittelussa huomioidaan yhteisöllisyys ja koulujen monimuotoisuus.
- Kouluyhteisöt osallistetaan palveluverkkoselvityksen laatimiseen
- Palveluverkolla tuetaan kaupungin elinvoiman edistämistä ja väestönkasvua.

Esitys kaikkien pienten koulujen lakkautuksesta ei lainkaan huomioi yhteisöllisyyttä ja koulujen monimuotoisuutta.

Joulukuussa 2022 sivistyksen ja hyvinvoinnin lautakunta hyväksyi alakouluja koskevan palveluverkkoselvityksen osallisuus- ja viestintäsuunnitelma, jossa todetaan muun muassa, että huhti-toukokuussa käydään vuoropuhelua vanhempainyhdistysten kanssa.

Maaliskuussa 2023 esiteltiin selvitykset ja tässä kohtaa oli myös päiväkodit otettu mukaan tarkasteluun ilman minkäänlaisia linjauksia.

Linjauksen mukaista vuoropuhelua kevään aikana ei ollut. Yhdistyksemme puheenjohtaja jätti 14.4.2023 palautepalvelun kautta keväällä luvattua vuoropuhelua peräänkuuluttavan kysymyksen, johon vastattiin 26.6 todeten, että vuoropuhelua käydään vasta elokuussa.

Yhteenvedona prosessista voidaan todeta, ettei yhteisöllisyyttä ja koulujen monimuotoisuutta huomioitu, että selvityksen ulottaminen päiväkodeihin oli vastoin lautakunnan linjauksia eikä vuoropuhelua toteutettu lautakunnan linjauksen mukaisesti.

Lapsimäärien **kehitys Alvettulan seudulla**

Selvityksessä todetaan seuraavaa: "Alvettulan koulun jatkamista on perusteltu sillä, että koulu tuo alueelle uusia asukkaita. Tilastot eivät tue tätä väitettä." On totta, että alueen kokonaisasukasmäärä on laskenut, mutta lasten määrä on pikemminkin kasvanut, mikä tulisi osana selvitystä tunnustaa ja tunnustaa. Selvityksessä todetaan, että kuntien välisessä muutossa 0-9 vuotiaiden määrä on kasvanut viidellä aikavälillä 2018-2022 ja kaupungin sisäistä muuttoa ei tilastoida ikäluokittain.

Näkemyksemme mukaan alue houkuttelee lapsiperheitä, mitä todistaa keväällä 2018 esillä olleen ennusteen ja syksyllä 2022 olleen toteutuman vertailu 2011-2015 syntyneistä ikäluokista. Vuonna 2018 viiden ikäluokan lapsimäärän ennustettiin olevan 22, mutta toteutuma syksyllä 2022 olikin 32, mikä on suhteellisesti erittäin suuri positiivinen muutos. Nähdäksemme tämä on todiste siitä, että alue vetää lapsiperheitä puoleensa. Ja tämä siis siitä huolimatta, että koulun ja päiväkodin lakkautusta esitettiin sekä keväällä 2018 että syksyllä 2020.

Yhteenvetona lapsimäärästä voidaan todeta, että ennusteiden ja toteutumien vertailun perusteella alue vetää puoleensa lapsiperheitä.

Koulun ja päiväkodin lakkautuksen kustannusvaikutukset

Ehdotuksessa esitetään laskelmat säästöistä, jotka koulun ja päiväkodin lakkautuksella saavutetaan, mutta ei lainkaan esitetä lisäkustannuksia, joita syntyy vaadittavista muutoksista Hauhon yhtenäiskoululla eikä myöskään koulukuljetuksista aiheutuvista lisäkustannuksista. 15.8 pidetyssä keskustelutilaisuudessa tuli vaikutelma, että näitä kustannuksia ei ole lainkaan laskettu.

Seudulliselle vanhempainyhdistykselle esitettiin viimeisenä lausunnon jättöpäivänä hyvin epämääräisiä kustannusarvioita ilman aikataulutietoja. Tämä on hämmentävää, koska selvityksessä ei ollut lainkaan esillä korjaustarpeita. Näkemyksemme mukaan koulu ja päiväkotit voivat jatkaa toimintaansa useita vuosia ilman merkittäviä korjaustarpeita.

Koulun lakkautukseen **liittyvä koulumatkan kesto aika**

Selvityksessä on esillä pisimpiä yksittäisiä etäisyyksiä kilometreinä huomioimatta lainkaan kuljetukseen todellisuudessa kuluva aika. Oppilaitahan ei (ainakaan nykyisin) kuljeteta yksi kerrallaan kotoa kouluun, vaan keräämällä lapsia laajalta alueelta yhteen kuljetukseen. Jo nykyisellään on useilla lapsilla aamuisin yli tunnin koulumatka ja kokonaismatka-aika lähentelee laissa säädettyä maksimia. Tämä huomioiden lapsiystävällisen ja lapsen etua kunnioittavan kaupungin ei tulisi tehdä lakkautuspäätöstä, joka johtaa pisimpien koulumatka-aikojen edelleen pidentymiseen.

Koulujen lakkautuksiin liittyvä tutkimustieto

Kaupungin verkkosivulle linkitettyssä aineistossa on mukana muun muassa Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin raportti "Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja peruskoulujen lakkautusten vaikutukset alueiden elinvoimaan". Raporttiin ei kuitenkaan ole mitenkään viitattu tehdyssä selityksessä eikä etenkään alustavassa ehdotuksessa. Raportissa kuitenkin todetaan muun muassa, että "Koululakkautuksista ei synny koulutusmenojen säästöjä." ja "Muuttoliikkeen tarkastelu antaa viitteitä merkittävien kouluverkkomuutosten negatiivista vaikutuksista väestönkehitykseen."

Yhteenvetona voidaan todeta, tutkimustieto kyseenalaistaa palveluverkkoehdotuksessa esitetyt säästölaskelmat.

Päiväkodin lakkautus ei ole perusteltua

Päiväkoti on oleellinen palvelu, koska työmatkaliikenne suuntautuu pääosin kantakaupungin ja Pirkanmaan suuntaan. Hauhon kirkonkylä on täältä katsoen sivussa puhumattakaan Eteläisten päiväkodista. Päiväkotiverkkoa ei tulisi lainkaan tarkastella pitäjakohtaisesti vaan aluekohtaisesti.

Varhaiskasvatuspalveluverkkoselvitys osoittaa puutteita verrattuna vastaavaan alakoulujen palveluverkkoselvitykseen. Selvityksestä ei esimerkiksi ilmene, kuinka monta alle 3-vuotiasta lasta ja kuinka monta erityistä tukea tarvitsevaa lasta sijoittuu eri päiväkotiryhmiin. Näiden olennaisten tietojen lisäksi tulisi selvittää hakemusten ja siirtohakemusten määrä, jotta voitaisiin arvioida päiväkotipaikkojen todellinen kysyntä tietyllä alueella.

Alvettulan päiväkodin mahdollisen lakkauttamisen yhteydessä on tärkeää tarkastella perusteellisesti myös Hauhon kirkonkylän alueen lastenhoidon tarvetta sekä ottaa huomioon mahdollisten uusien asukkaiden tarve hoitopaikoille. Vuoden 2020 tekemän selvityksen mukaan Hauhon päiväkodin rakenteellinen paikkaluku on 42, silti 31.1.2023 esitetyn tilaston mukaan Hauhon päiväkodissa on tällä hetkellä 43 lasta plus 14 eskarilaista, jotka tarvitsevat hoitopaikkaa ennen ja jälkeen esikoulun. Tähän tilaan on siis esitetty siirrettäväksi Alvettulan lapset jo ensi syksynä.

Alvettulan päiväkotia perustellaan lakkautettavaksi, koska kiinteistö ei ole alun perin suunniteltu päiväkotikäyttöön. On syytä huomioida, että myöskään Hauhon päiväkotia ja Hauhon yhtenäiskoulua ei ole suunniteltu päiväkotikäyttöön. Voidaan siis todeta, että Alvettulan päiväkotia on selvityksessä tarkasteltu eriarvoisesta asemasta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Alvettulan päiväkodin lakkauttamiseen ensi syksynä ei ole perusteluita. Ensinnäkään päiväkotiverkkoa ei olisi pitänyt lainkaan sisällyttää tehtyyn selvitykseen ja toisaalta esitetyt perusteet ovat hataria. Palveluverkkopäätöksissä tulisi varmistaa oikeudenmukainen ja tasapuolinen päiväkotipalvelujen saatavuus kaikilla alueilla ja huomioida erityisesti kunkin alueen tyypilliset työssäkäyntisuunnat. Eteläisten päiväkodin ei voida ajatella palvelevan Alvettulan alueen tarpeita.

Alvettulan seutu strategisena panostuksena

Palveluverkkoselvityksen periaatteissa on todettu, että ”palveluverkolla tuetaan kaupungin elinvoiman edistämistä ja väestönkasvua”, mutta itse selvitys huomioi otsikolla ”alueiden tulevat mahdollisuudet” vain kantakaupungin. Pitäjien osalta ei ole siis lainkaan nähty kasvumahdollisuutta, vaikka esimerkiksi Alvettulan seudulla on nähtävissä hyvinkin positiivisia kasvunäkymiä – tilastoissa, teoissa ja visioissa. Paikalliset ovat aktiivisesti toimineet uusien asukkaiden saamiseksi esimerkiksi ”uusia asumisratkaisuja kyltiin” ja ”polku kylään” hankkeissa, jotka alkavat juuri nyt kantamaan hedelmää. Kaupungin tulisikin huomioida nämä paikalliset ponnistukset vähintään peruspalvelut säilyttäen, mutta huomattavasti viisaampaa olisi tarttua ainutlaatuisen mahdollisuuden hyödyntää alueen vetovoimaa strategisesti. Mahdollisuus asua Tampereen työssäkäyntialueella maaseudun rauhassa järven rannalla ja saada lapsensa paikalliseen päiväkotiin ja idylliseen kyläkouluun, voitaisiin nähdä erittäin hyvänä brändiarvona. Lakkautuksen sijaan viestimällä, että historiallisesti arvokas koulu säilytetään, on saatavissa edullista positiivista julkisuutta, joka voi realisoida orastavan vetovoiman kasvuksi.

Alvettulan koulun tuki ry:n ehdotus

Lakkautusten sijaan yhdistyksemme esittää, että Alvettulan koulu ja päiväkoti jatkavat toistaiseksi. Koulun osalta voitaisiin naapurikuntien tavoin sopia oppilasmäärä, jonka alle pysyvästi mentäessä koulu lakkautetaan. Tämä voitaisiin nähdä sopimuksena, joka olisi reilu myös paikallisten pyrkimysten näkökulmasta. Koulun ja päiväkodin toiminnan jatkaminen voitaisiin nähdä myös strategisena kasvupanostuksena.

Päiväkodin tulisi jatkaa nykyisessä tilassa, mutta tilankäytön kokonaisuutta voisi kehittää kaksivuotista esikoulua koulun yhteyteen, jossa myös kota tarjoaa oivallisen ja edullisen lisätilan. Koulua ja päiväkotia voisi edelleen kehittää luontopainotteiseksi hyödyntäen paikallista yritys- ja yhdistysyhteistyötä.

Säilyttämällä Alvettulan koulun ja päiväkodin Hämeenlinnan kaupungilla olisi ainutlaatuinen tilaisuus saada positiivista julkisuutta viestimällä asiasta näkyvästi ja hyödyntämällä paikallisissa hankkeissa tehtyä tuloksekasta työtä kaupungin vetovoiman parantamisessa.